

struinen

in de Amsterdamse Waterleidingduinen

03 STRUINEN MET
Susanne

04 NATUUR EN WATER
Natte duinvalleien

07 GESPOT
De vrijwilliger

08 PANORAMA
Van Limburg Stirumvallei

10 KINDERPAGINA
Zandhagedis

11 MIJN WATER
Waterhappertje

12 BEWONERS VAN DE AWD
Zomerse drukte

14 UITGELICHT

**16 ACTIVITEITEN-
KALENDER**

'Van heel dichtbij damherten gefotografeerd'

SUSANNE VAN KEMPEN (17) DOET DE VIERJARIGE MBO-OPLEIDING ECO & WILDLIFE STUDIES. IN DE WATERLEIDINGDUINEN LIEP ZE STAGE.

"Naast Nederlands en Engels leer ik bij Eco & Wildlife Studies over Nederlandse en buitenlandse natuurgebieden en de dieren en planten die er voorkomen, over de evolutie en over dierenwelzijn. Als ik over vier jaar mijn diploma haal, kan ik als natuurgids, voorlichter of wildbeheerder aan de slag. Alle eerstejaars moeten net als ik op snuffelstage. Na een oriëntatie ontdekte ik dat er vlak bij Amsterdam een mooi natuurgebied ligt. Toen ik hier voor het eerst rondliep verbaasde ik me erover dat ik nog nooit

van de Waterleidingduinen had gehoord. Op school leer ik veel over buitenlandse natuurparken, maar de AWD heeft daar ook wel iets van weg. Het is best groot, je mag er overal rondstruinen en er lopen veel dieren die je van dichtbij kunt bewonderen. Tijdens mijn stage heb ik geholpen in het bezoekerscentrum, ben ik met boswachters op excursie geweest en zelf op pad gegaan. Bijvoorbeeld om foto's en filmpjes te maken voor de website. Ik heb van heel dichtbij damherten gefotografeerd; dat was leuk! Ook zag ik reeën, eekhoorns, veel vogels en de 'patatvos'. Voor mijn stageverslag had ik een 9. Reken maar dat ik hier terugkom. In de zomer bijvoorbeeld als alles mooi in bloei staat en overal zandhagedissen te zien zijn."

Kom struinen in bloemrijke duinvalleien

Bloemrijke duinvalleien zijn in de zomer een lust voor het oog. En hun aantal groeit. Dat komt omdat het de afgelopen jaren meer regent en Waternet de Waterleidingduinen opnieuw inricht. Hierdoor stijgt op veel plekken de grondwaterstand, waar dieren en planten van profiteren. Zo bloeien er in de zomer op steeds meer plekken duizendguldenkruid en parnassia. Kom ze in juli en augustus van dichtbij bewonderen.

“Waar de mooiste bloemrijke duinvalleien liggen?” Mark van Til, ecooloog en adviseur natuurbeheer bij Waternet, hoeft niet lang na te denken. “Daarvoor moeten wandelaars ‘s zomers naar het Groot Zwarteveld, de Klazewei, de omgeving van het Haasveld en de Van Limburg Stirumvallei. Ga er van de paden af

en loop kriskras door het gebied. Dat mag, en voor wie veel wil zien, is struinen ook de slimste manier om jezelf door het gebied te verplaatsen. Pas wel op, want met name in de winter kun je er natte voeten krijgen. Laarzen in de rugzak is dan geen overbodige luxe.”

KLEINE PARELMOERVLINDER

Voorals de Van Limburg Stirumvallei is volgens Van Til voor natuurliefhebbers interessant. “Tot halverwege de jaren negentig werd daar nog water gewonnen. In 1995 en 2006 is het Van Limburg Stirumkanaal door Waternet gedempt. Door verhoging van de grondwaterstand is in de afgelopen achttien jaar spontaan veel nieuwe natuur ontstaan. Dat is goed te zien als je over de Plankenbergrichting het westen loopt. Na een wandeling door de zandverstuiving, wacht een groene

oase. In deze bloemrijke duinvallei in optima forma groeien strandduizendguldenkruid, stijve ogentroost en moerasrolklaver. Nectarrijke planten trekken er vlinders aan zoals de kleine parelmoervlinder, heivlinder en argusvlinder.”

PAS WEL OP, WANT IN EEN REGENACHTIG SEIZOEN KUN JE ER SOMS NATTE VOETEN KRIJGEN.

In bloemrijke duinvalleien liggen in het voorjaar en de zomer de natuurschatten voor het oprapen, wil Mark van Til maar zeggen. Wie zich er door laat

verwonderen, beleeft een aangename middag, waarbij de echte wereld met al zijn drukte en verplichtingen heel even niet bestaat.

MOERASWESPENORCHIS

Natte of vochtige duinvalleien maken van nature deel uit van de Nederlandse duinen. Deze laag gelegen vlaktes zijn ooit ontstaan door verstuing. Een laaggelegen verstuing eindigde pas als de wind op het grondwater stuitte. Als dat bodemwater in de zomer laag stond en de toplaag verdroogde, kreeg de wind opnieuw vat op het zand en schuurde de valleien nog verder uit. Op deze plekken kwam de zoetwaterbel aan de oppervlakte. In een natuurlijk, ongestoord duinsysteem beslaan natte valleien tot wel 30% van het duingebied.

Vochtige duinvalleien staan 's winters en in het vroege voorjaar onder invloed van regen en hoge grondwaterstanden gedeeltelijk onder water. Dat grondwater bevat veel kalk, dat afkomstig is van het kalkhoudende zand waaruit de duinen bestaan. Als het waterpeil in voorjaar en zomer zakt, maar de vallei wel vochtig blijft, komen er op deze voedselarme (kalkrijke) grond vochtminnende planten op, zoals moeraswespenorchis, gevleugeld hertshooi en grote kattenstaart.

VLAKKEN EN VELDEN

Vroeger telde de Waterleidingduinen veel meer natte, bloemrijke duinvalleien. Wie de wandelkaart van de Waterleidingduinen bekijkt, stuit van zuid naar noord op veel plekken die eindigen op woorden als 'veld' op 'vlak'. Van Til: "denk aan het Groot Zwarteveld, Ronde vlak en het Haasveld. Deze locaties geven met zogeheten toponiemen ('veld' en 'vlak') aan waar het tot in de negentiende eeuw een groot deel van het jaar behoorlijk nat was."

Door waterwinning, de drooglegging van de Haarlemmermeer en kleinschalige landbouw zakte het grondwaterpeil de vorige eeuwen. De infiltratiegebieden voor de waterzuivering zorgden vervolgens voor flink herstel van de zoetwaterbel. Ook werkt Waternet mee aan het anti-verdrogingsbeleid van de Rijksoverheid. Mark van Til: "Naast de demping van het Van Limburg Stirumkanaal werken we aan kleine en grote natuurherstelprojecten. Van maaien, begrazen en plaggen tot het plaatselijk verhogen van de grondwaterstand en het opschonen van poelen." Ook rond deze poelen is bijzonder veel te beleven. Ze herbergen kranswieren en libellen zoals de glassnijder en noordse witsnuitlibel en bijzondere amfibieën zoals de rugstreeppad.

LIFE+ HERSTELPROJECTEN

Er is volgens de Waternetecoloog al heel veel gedaan, maar dankzij het Europese natuurherstelprogramma LIFE+, wordt er ook de komende jaren nog hard

gewerkt aan duinherstel.

"Zo gaan we meer dan twintig poelen opschonen op het Groot Zwarteveld, het Eiland van Rolvers, het Middenveld en in de Klompenpan. In de Haasvelderduinen en het Boeveld en in de omgeving van het Haasveld en op het Groot Zwarteveld werken we aan herstel van bloemrijke duinvalleien." Sommige poelen liggen pal naast wandelpaden," weet Van Til, dus je hoeft niet heel ver van de route af om de mooiste libellen van het duin te kunnen zien.

Al met al, concludeert Van Til, zullen de oppervlakte en de kwaliteit van natte duinnatuur door herstelwerk en aanhoudende natheid de komende tien tot twintig jaar verder toenemen. "Meestal is hemelwater geen pretje, maar vochtminnende duinnatuur vaart er wel bij."

MEER REGEN GUNSTIG VOOR HERSTEL NATTE DUINVALLEIEN EN POELN

Naast alle maatregelen die Waternet met steun van Europa en de provincie treft, draagt ook de toegenomen neerslag bij aan herstel van natte duinvalleien. Veel duinvalleien staan tegenwoordig in de winter weer onder water. Uit onderzoek blijkt dat met name ook de zomers natter zijn geworden. Gemiddeld was de hoeveelheid neerslag in de zomer in de jaren 1970 zo'n 150 mm en vanaf 2000 ca. 250 mm. In 2011 bedroeg de neerslag in het zomerseizoen zelfs 370 mm.

ZONDAG 19 MEI, 11.15 UUR

naam:

HUUB SLINGERLAND (SS)

De vrijwilliger

Wat doet u in de Amsterdamse Waterleidingduinen?

"Vorig jaar ben ik begonnen als vrijwilliger bij de natuurbeheerploeg. Iedere woensdag gaan we de duinen in voor werkzaamheden. Meestal is dit de Amerikaanse vogelkers verwijderen met zaag en snoeischaar. Het samen bezig zijn, de vele verhalen en wat we zien en leren van de natuur maken het voor mij altijd een hele gezellige en nuttige dag."

Komt u hier vaak?

"Na mijn ontslag als bouwkundig tekenaar, is het mij nog niet gelukt een nieuwe baan te vinden. Daarom werk ik op woensdag als vrijwilliger in het duin. Naast het terugdringen van de vogelkers vind ik het hooien, het verwijderen van overtollige rasters en de opruimwerkzaamheden nuttige klussen.

Maar ik wil meer; daarom help ik zo nu en dan mee met excursies en fotografeer ik regelmatig voor Waternet. Werken in het duin zou voor mij een prachtige baan zijn!"

Wat vindt u zo bijzonder aan dit gebied?

"Hoe meer je weet, hoe meer je ziet en hoe vaker ik hier ben, hoe mooier ik het vind. Soms word ik hebberig en wil ik elk plantje of diertje herkennen, fotograferen en bestuderen. Het kan natuurlijk niet dat ik elke vlinder achterna ren of een half uur op mijn knieën lig voor het zeldzame plantje zonnedaauw. Nee, er moet ook gewerkt worden! Als ik eenmaal bezig ben, ben ik niet meer te houden. De AWD is een prachtig gebied, bijna overal is het mooi en waar het nog wat tegenvalt, maken vrijwilligers het weer mooi."

NAAM

Hier lag vroeger een kanaal, vernoemd naar graaf Van Limburg Stirum, Heer van Noordwijk. Hij gaf in 1883 aan de Duinwatermaatschappij een vergunning voor het graven van het 2 kilometer lange kanaal.

GRONDWATERSTAND

In 1994 is de winning van grondwater gestopt en het kanaal gedempt. Hiermee ging de grondwaterstand weer omhoog. Hoewel niet zichtbaar in dit deel werd deze vallei de afgelopen jaren steeds vochtiger. Dat zorgt in de zomer voor veel mooie, bloeiende planten.

3 km lengte
waterwinningskanaal

HELMGRAS

Het helmgras heeft de vallei vormgegeven, door het stuivende zand lijkt het soms net een groot kampvuur. Duintjes zijn in de loop van de jaren grote heuvels geworden en kuilen grote gaten.

1886
tot 1912
Kanaal gegraven

1994
en 2006
Kanaal gedempt

AFWISSELING

De afwisseling van zandvlaktes, hoge heuvels, diepe kuilen en natte valleien maakt deze vallei een heerlijk gebied om in te wandelen. Door wind en water zal de natuur hier blijven veranderen, laat je verrassen.

Zomerkriebels!

HEB JE WEL EENS EEN ZANDHAGEDIS GEZIEN?

Nee? Ga dan op een zonnige dag op zoek naar kale zandplekjes vlak bij knipwilg, helm of duindoorn. Vraag je ouders even hoe deze bomen en struiken er uitzien. Grote kans dat je zo'n stoer beestje ziet!

Wist je dat volwassen mannetjes zandhagedissen tijdens de paartijd een prachtige groene rug hebben? Vrouwtjes en jonge mannetjes zijn bruin met donkerbruine vierkante vlekken met twee lichte strepen.

Zandhagedissen houden net zo veel van de zon als mensen. Al hebben deze reptielen de zon nog meer nodig dan wij. Het zijn namelijk koudbloedige dieren, die pas lekker kunnen bewegen als ze zijn opgewarmd.

Vrouwtje zandhagedis legt haar eitjes in een zelf gegraven holletje. En weet je wat? Door de zonnewarmte worden de eieren verder uitgebreed. Mooi hè!

QUIZZZ...

1. Ra, Ra, wat eten zandhagedissen?

- a. Muizen.
- b. Kevers, sprinkhanen, spinnen.
- c. Konijnen.

2. Houden zandhagedissen een winterslaap denk je?

- a.. Ja, op een verborgen plekje bijvoorbeeld in een muizenhol.
- b. Nee.

3. Waarom hebben zandhagedissen een schuilplaats nodig?

- a. Om verstoppertje te spelen.
- b. Als ontmoetingsplek.
- c. Als bescherming tegen té hoge temperaturen en aanvallers.

4. Kunnen zandhagedissen hun staart laten afbreken?

- a. Ja, als ze door een vijand gegrepen worden.
- b. Nee, de staart zit vast aan hun lichaam.

Antwoorden: 1b, 2a, 3c, 4a.

'Pap, we zijn even bij het waterhappertje hoor'

Waternet zuivert drinkwater in de Amsterdamse Waterleidingduinen, voert afvalwater af, houdt het oppervlaktewater schoon en onderhoudt dijken, sluizen en gemalen. In 'Mijn water' vertellen klanten van Waternet over het gebruik van Amsterdams leidingwater.

Wie?

Danko (rechts op foto) en Lumen wonen op het Henrick de Keijserplein in hartje Amsterdam. Als hun vader Joop ze uit school heeft gehaald, springen ze geregeld op de fiets om te ravotten in het nabijgelegen stadspark. Vandaag mag ook Niels (links op foto), Lumens vriendje, mee. Als de jongens natte voeten hebben gehaald in de vijver, in de bosjes op oorlogspad zijn geweest en moe zijn van het voetballen, hebben ze dorst. "Pap, we zijn even bij het waterhappertje hoor," zegt Danko tegen zijn vader.

Waar?

De ingang van het Amsterdamse Sarphatipark. Het park in De Pijp is met 4.5 hectare zeker niet

het grootste stadspark, maar wel een van de drukst bezochte in onze hoofdstad. Het is vernoemd naar de arts, stedenbouwer en weldoener Samuel Sarphati. Voor het ontwerp is in 1885 gekozen voor de Engelse landschapsstijl. In 2004 kreeg het park een grote opknabbeurt, waarbij verbetering van de waterkwaliteit een belangrijke doelstelling was. Hiervoor is onder meer een ecologische waterzuivering met riet aangelegd.

Wat(er)?

Jaarlijks plaatst Waternet in Amsterdam op 90 plekken de bekende drinkwaterfonteintjes, ook wel waterhappertjes genoemd. Dit jaar was dat voor de 110e keer! De Amsterdamse stadsdichter Menno Wigman schreef hiervoor een gedicht. De happertjes staan er tot de herfstvakantie. Dan haalt Waternet ze weer weg.

*'De winter van misnoegen is voorbij.
Zie hoe ik parel in het voorjaar.
Buig je vrij en drink van mij.'*

Zomerse drukte

's Zomer laten de duinen zich van hun mooiste kant zien. Bloeiende duinplanten trekken hele legers insecten aan. Zoals het icarusblauwtje, een vlinder die is te vinden rond klaver. Langs oevers van poelen en sloten jaagt de grote keizerlibel. Als de schemer invalt, is de watervleermuis actief.

ICARUSBLAUWTJE

Icarusblauwtjes zijn een van de meest voorkomende vlinders in ons land. Ze zijn ook in de AWD veelvuldig te zien in bloemrijke graslanden. Deze blauwtjes brengen de nacht door in groepen, waarbij ze met de kop naar beneden in vegetatie hangen. Wie een nectardrinkend blauwtje kalm nadert, kan met een zoomlens mooie foto's maken.

WATERVLEERMUIS

Watervleermuizen vliegen iedere nacht in grote aantallen vanuit de landgoederen Leyduin,

icarusblauwtje

Woestduin en Vinkenduin naar de Waterleidingduinen. Boven het wateroppervlak jagen ze op insecten. Iedere nacht leggen ze zo een afstand van zo'n vijf kilometer af om te eten. Op de landgoederen leven ze in koloniebomen. In de Waterleidingduinen zijn bunkers als overwinterplaats populair. Veel bunkers zijn hiervoor door Waternet geschikt gemaakt.

DUINWESPENORCHIS

De duinwespenorchis dankt zijn naam aan de wespen die deze prachtige orchideeënsoort bestuiven. In de duinen bloeit hij van half juli tot augustus. Insecten vinden in de bloemen geen nectar, maar wel een suikerhoudend weefsel. Naast de duinwespenorchis zijn de duinen ook rijk aan andere orchideeën, zoals de bijenorchis en de rietorchis.

watervleermuis

PASPOORT

Latijnse naam: Anax imperator

Lengte: 6 tot 8 cm

Te herkennen aan: Het fraaie groene lijf, bij mannetjes aan de achterkant hemels blauw

Leefomgeving: Vliegt in de AWD van half mei tot eind oktober bij poelen en andere stilstaande of langzaam stromende wateren

Voedsel: Insecten

Opmerkelijk: De grote keizerlibel paart in bomen. Het wijfje zet in het water eitjes af, waar de 'haften' een tot twee jaar verblijven, voordat ze uit het water kruipen

GROTE KEIZERLIBEL

Op warme en windstille dagen kun je de grote keizerlibel van een afstandje horen aankomen. Zijn vleugels lijken tijdens het vliegen een beetje onder stroom te staan en maken daardoor een opvallend knisperend geluid. Deze grote libel met zijn opvallende groene lijf is nauwelijks te missen. In grote aantallen zijn ze vooral actief van half juni tot eind augustus.

De grote keizerlibel vertoont geregeld kannibalistische trekjes. Zo eet hij niet alleen vlinders en vliegen, hij haalt ook de neus niet op voor soortgenoten. Zelf is hij ook prooidier. Boomvalken en kwikstaarten zijn gek op libellen. Op een late zomeravondvlucht wordt hij een enkele keer gegrepen door de watervleermuis.

Zomertip van: boswachter Gerard

Tijdens de excursie met schoolkinderen van de Blauwe Leeuwerik worden veel plukjes haar gevonden. Ook valt ons op dat konijnen, vossen en herten veelvuldig met hun poten zitten te krabben. We zien de haren in het rond vliegen. De winterkleden worden uitgetrokken, tijd voor de dunne zomervacht. Het is zonnig weer en tijdens de wandeling gaan de jassen uit. Langs de duinrel wordt er achter libellen en vlinders aangerend en zien we een zanglijster en twee vinken aan de waterkant een bad nemen. Even later sluipen we naar een zandhagedis, die zich aan het opwarmen is in een stuifkuil. Tegen de zuidhelling liggen twee mensen met opgerolde broekspijpen en uitgetrokken schoenen te slapen in de zon. Het is zomer, mensen en dieren gaan uit de kleden. Ondanks de pret, kan ik het niet laten om tegen het jonge stel te zeggen: "denk om de teken en blijven smeren!"

Werkzaamheden zomer 2013

Reparaties

In het voorjaar en de vroege zomer laten we de natuur zoveel mogelijk met rust. In het broedseizoen houden we ons voornamelijk bezig met het repareren van wegen en paden. Ook worden plaatselijk rasters gerepareerd.

Onder water maaien

Het maaiwerk start in de kanalen met een maaiboot en vanaf het schouwpad met een trekker. Dit doen we om de nu weer weelderig groeiende waterplanten uit de waterstroom te houden. De roosters en dammen worden door de werkploeg vrijgehouden van los drijvende waterplanten die zich daar ophopen.

Vrijwilligers

Omdat het broedseizoen is werken onze beheer-vrijwilligers met een handzaag om Amerikaanse vogelkers te bestrijden. In de loop van de zomer pakken we het maaiwerk in het veld weer op.

Koeien

De kleine kudde koeien die gedurende de winter in het veld overwinterde, is weer versterkt met koeien van de boerderij. Ze zullen stukken terrein die zijn geschoond van Amerikaanse vogelkers openhouden, totdat we daar de woekerende vogelkers onder controle hebben.

Schaapsherders

De herders en hun schapen zijn weer actief op verschillende locaties in het duin. Ook de schapen, zorgen er al grazend voor dat het duinlandschap op moeilijk bereikbare plekken open blijft. Heel wat schapen zijn ondanks de barre winter weer moeder geworden. De speelse lammetjes zijn dan ook overal in het duin te bewonderen.

Picknicken met de herder

Onze schaapherders zijn weer in het duin! Herder Daphne Hogeweg hoedt onze mooie kudde Drentse heideschapen samen met haar hond Ewan. En Daphne van Zomeren is weer aanwezig met haar kudde Schoonebekers, en krijgt daarbij hulp van haar honden Sem en Jan. Ook dit jaar is er weer een aantal excursies met paard en wagen op zoek naar de herder, zowel voor kinderen als volwassenen. Daarnaast is er een nieuwe, spannende en ook nog eens lekkere excursie voor kinderen van 6 tot 12 jaar:

Picknicken met de herder. De kinderen krijgen namelijk een mooie knapzak met lekkers mee. Tijdens de picknick kunnen kinderen de herder een handje helpen, want er is altijd iets te doen. Ook zijn er mooie verrekijkers. Wie kan de meeste schapen tellen? De verrekijkers zijn beschikbaar gesteld door House of Outdoor & Optics. De kinderen worden vanaf het bezoekerscentrum per busje naar de herder gebracht en weer opgehaald.

Voor data en tijdstippen: zie achterzijde.

LIFE-excursies

Waternet heeft van Europa een mooie LIFE+-subsidie gekregen om de natuur in de AWD de komende jaren een extra impuls te geven. Ook de provincie Noord-Holland levert hiervoor een financiële bijdrage. Tijdens deze excursie laat de boswachter zien welke werkzaamheden al zijn verricht, en wat we het komende jaar gaan doen.

Kleurrijke vlinderroute!

We hebben een leuke, nieuwe vlinderroute voor u uitgezet. Onderweg heeft u grote kans om vele mooie soorten tegen te komen, zeker als u kiest voor een wat warmere, zonnige, niet al te winderige dag. In de folder die in het bezoekerscentrum voor €1,- verkrijgbaar is, kunt u aankruisen welke vlinder u heeft gespot. Ook leuk voor kinderen!

COLOFON

Struinen is een uitgave van Waternet en wordt op verzoek gratis toegezonden. U kunt zich aanmelden via struinen@waternet.nl

Redactie: Afdelingen Bron & natuur-beheer en Communicatie, Waternet

Artdirectie en ontwerp:

Lava.nl (Noortje Boer)

Tekst:

Michel Verschoor

Aan deze Struinen werkten mee:

Miranda Kok, Gerard Scholten, Peter Olijhoek, Judith van de Vlekkert

Fotografie:

Alwin Slomp, Gerard Scholten, Michel Verschoor, Huub Slingerland, Piet Broekhof, Tjeerd Maas, Pierre Kamps, Vincent van der Spek

Tips voor de redactie:

struinen@waternet.nl
Redactie Struinen
Vogelenzangseweg 21
2114 BA Vogelenzang

16 activiteitenkalender Amsterdamse Waterleidingduinen

JULI

ZA 6	Workshop schapenkleed viltten Hele dag, buiten, vanaf 16 jaar 🏠	10.30	BC De Oranjekom	€ 95,-
ZO 7 / 21	Wandeling met natuurgidsen	13.00	BC De Oranjekom	gratis
WO 10 / 24	Picknicken met de herder (6-12 jr) 🏠	14.00	BC De Oranjekom	€ 10,-
DO 11	LIFE+ excursie: uitleg over alle projecten 🏠	19.30	ingang Oase	gratis
ZO 14	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	05.30	ingang Zandvoortselaan	gratis
ZO 14	Workshop natuurfotografie voor beginners (vanaf 16 jr) 🏠	05.45	BC De Oranjekom	€ 10,-
WO 17	Met paard en wagen op zoek naar de herder 🏠 Kinderexcursie voor 1 volwassene met 2 kinderen tot 8 jaar	14.00	ingang De Zilk	€ 10,- (3p.)
VR 19	Fietsexcursie 🏠	13.00	BC De Oranjekom	€ 5,-
WO 31	Natuur en meditatie 🏠	20.00	ingang Oase	€ 7,50

AUG

ZO 4 / 18	Wandeling met natuurgidsen	13.00	BC De Oranjekom	gratis
WO 7	Met paard en wagen op zoek naar de herder 🏠 Kinderexcursie voor 1 volwassene met 2 kinderen tot 8 jaar	14.00	ingang De Zilk	€ 10,- (3p.)
WO 7	Ssstt...hier wordt gewandeld 🏠 Avondwandeling met boswachter	20.00	ingang Oase	€ 5,-
VR 9	Fietsexcursie 🏠	13.00	BC De Oranjekom	€ 5,-
ZO 11	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	06.15	ingang Panneland	gratis
ZO 11	Waterbeestjes (vanaf 6 jr, met volwassene) 🏠	14.00	BC De Oranjekom	gratis
WO 14 / 28	Picknicken met de herder (6-12 jr) 🏠	14.00	BC De Oranjekom	€ 10,-
WO 21	Spectaculaire cultuurhistorische rondrit (vanaf 16 jr) 🏠	19.30	ingang Oase	€ 7,50
DO 22	LIFE+ excursie: uitleg over alle projecten 🏠	18.30	ingang Oase	gratis
VR 23	Nacht van de Europese vleermuis 🏠 Vanaf 8 jr, met volwassene	20.30	BC De Oranjekom	gratis
WO 28	Met paard en wagen op zoek naar de herder 🏠 (volwassenen)	10.30	ingang De Zilk	€ 10,-

SEP

ZO 1 / 15	Wandeling met natuurgidsen	13.00	BC De Oranjekom	gratis
VR 6	Nationale nachtvliedernacht, monitoren nachtvlieders 🏠 Aanmelden: 023- 5289009, marja-franskoning@kpnmail.nl	20.30	ingang Oase	gratis
ZO 8	Wandeling met natuurgidsen voor vroege vogels	07.00	ingang De Zilk	gratis
WO 11 / 25	Picknicken met de herder 🏠 (6-12 jr)	14.00	BC De Oranjekom	€ 10,-
WO 11	Ssstt...hier wordt gewandeld 🏠 Avondwandeling met boswachter	19.00	ingang Oase	€ 5,-
DO 12	LIFE+ excursie: uitleg over alle projecten 🏠	15.00	ingang Oase	gratis
WO 18	Met paard en wagen op zoek naar de herder 🏠 Kinderexcursie voor 1 volwassene met 2 kinderen tot 8 jaar	14.00	ingang De Zilk	€ 10,- (3p.)
VR 27	Fietsexcursie 🏠	13.00	BC De Oranjekom	€ 5,-

BC Bezoekerscentrum 🏠 Bij deze excursie is aanmelden nodig en geldt een maximum aantal deelnemers 🎫 toegangskaartje altijd verplicht

Bezoekerscentrum De Oranjekom

1e Leyweg 6 (ingang Oase)
2114 BH Vogelenzang
Telefoon: 020 - 608 75 95
Dinsdag t/m zondag 10.00 – 17.00 uur
En op alle feestdagen

Aanmelden excursies

Vanaf een maand van te voren bij het bezoekerscentrum. Excursies duren ongeveer twee uur. Voor de fietsexcursie is een goede conditie vereist. Graag tijdig afmelden als u niet mee kunt. Meer informatie vindt u op www.waternet.nl/awd

Over Waternet

Waternet houdt zich als eerste organisatie in Nederland bezig met de hele cyclus van water: het schoonmaken en aanvoeren van drinkwater, afvoeren van afvalwater en het onderhouden van dijken en waterkeringen.